Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Ψηφιακή Επεξεργασία Σήματος

Ενότητα 8 : Διακριτός Μετασχηματισμός Fourier

Κωνσταντίνος Αγγέλης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΕΣΠΑ 2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ανοικτά μαθήματα opencourses

Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής Τ.Ε.

Ψηφιακή Επεξεργασία Σήματος

Ενότητα 8: Διακριτός Μετασχηματισμός Fourier

Κωνσταντίνος Αγγέλης
Καθηγητής

Άρτα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΕΣΠΑ 2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

Σκοποί ενότητας

- Να εισάγει τον ορισμό του διακριτού μετασχηματισμού Fourier και του αντίστροφου
- Μετατροπή βασικών σημάτων σε διακριτά με τη χρήση του μετασχηματισμού fourier.
- Παρουσίαση και χρήση των ιδιοτήτων του μετασχηματισμού Fourier

Περιεχόμενα ενότητας

- Ορισμοί DFT-IDFT
- Σχέση του DFT με DTFT
- 1ο παράδειγμα
- Ιδιότητες διακριτού μετασχηματισμού Fourier
- Discrete Time Fourier Transform – DTFT
- Ζευγάρια Μετασχηματισμών DTFT
- Απόκριση Συχνότητας

Περιεχόμενα ενότητας

- Συστήματα συνδεδεμένα σε σειρά
- Συστήματα συνδεδεμένα παράλληλα

Ορισμοί DFT-IDFT

Ο ευθύς διακριτός μετασχηματισμός Fourier (Discrete Fourier Transform – **DFT**) ορίζεται ως:

$$X_N(k) = \sum_{n=0}^{N-1} x_n(k) W_N^{kn}, \qquad 0 \le k \ge N-1$$

Όπου $W_N = \exp\left(-j\frac{2\pi}{N}\right)$

Ο αντίστροφος διακριτός μετασχηματισμός Fourier (Inverse Discrete Fourier Transform – **IDFT**) ορίζεται ως: $x(n) = \frac{1}{N}\sum_{k=0}^{N-1} X_N(k) W_N^{-kn}$

Σχέση του DFT με DTFT

Αν το σήμα είναι πεπερασμένου χρόνου στο διάστημα

$[0{:}N-1]$ τότε

$$X\left(e^{-j\omega}\right) = \sum_{n=0}^{N-1} x(n)\cdot e^{-j\omega n}$$

αν $\omega_k = (2\pi/N)\cdot k, k \in [0{:}N-1]$

τότε $$X\left(e^{-j(2\pi/N)\cdot k}\right) = \sum_{n=0}^{N-1} x(n)\cdot e^{-j(2\pi/N)\cdot kn} = X(k)$$

1ο παράδειγμα

Δίνεται το σήμα $x(n) = \delta(n) + 2\delta(n-5)$

Ο διακριτός μετασχηματισμού Fourier

$N = 10$ σημείων του σήματος είναι:

$$X(k) = \sum_{n=0}^{9} x(n) \cdot W_{10}^{nk}, k \in [0:9] \qquad W_{10} = e^{-j2\pi/10} = e^{-j\pi/5}$$

Επομένως $X(k) = \sum_{n=0}^{9} \left(\delta(n) + 2\delta(n-5)\right) \cdot \left(W_{10}\right)^{nk}, k \in [0:9]$

$$X(k) = \sum_{n=0}^{9} \left(\delta(n) + 2\delta(n-5)\right) \cdot \left(W_{10}\right)^{nk} = 1 \cdot \left(W_{10}\right)^{0 \cdot k} + 2 \cdot \left(W_{10}\right)^{5 \cdot k}$$

$$= 1 + 2 \cdot \left(e^{-j\pi/5}\right)^{5k} = 1 + 2 \cdot \left(e^{-j\pi}\right)^{k}, k \in [0:9]$$

1ο παράδειγμα

- Χρησιμοποιώντας την ***ταυτότητα του Euler***

$$e^{j\cdot\varphi} = \cos(\varphi) + j\cdot\sin(\varphi)$$

$$X(k) = 1 + 2\cdot\left(e^{-j\pi}\right)^k = 1 + 2\cdot\left[\cos(-\pi) + j\cdot\sin(-\pi)\right]^k = 1 + 2\cdot\left[\cos(\pi) - j\cdot\sin(\pi)\right]^k$$

$$= 1 + 2\cdot\left[-1 - j\cdot 0\right]^k = 1 + 2\cdot(-1)^k, k\in[0:9]$$

Ιδιότητες διακριτού μετασχηματισμού Fourier

Ιδιότητα διακριτού μετασχηματισμού Fourier (DFT)	Σήμα διακριτού χρόνου $x(n)$	Διακριτός μετασχηματισμός Fourier (DFT) $X(k)$
Γραμμικότητα	$c_1 \cdot x_1(n) + c_2 \cdot x_2(n)$	$c_1 \cdot X_1(k) + c_2 \cdot X_2(k)$
Συμμετρία πραγματικού σήματος	$x(n)$ πραγματικό σήμα	$X(k) = X^*((N-k))_N$
Συμμετρία φανταστικού σήματος	$x(n)$ φανταστικό σήμα	$X(k) = -X^*((N-k))_N$
Κυκλική μετατόπιση	$x((n-n_0))_N$	$W_N^{n_0 k} \cdot X(k)$
Κυκλική αναδίπλωση	$x((-n))_N$	$X^*(k)$
Κυκλική συνέλιξη	$x_1(n) \#\ x_2(n)$	$X_1(k) \cdot X_2(k)$

Discrete Time Fourier Transform - DTFT

- Ο μετασχηματισμός Fourier διακριτού χρόνου (**DTFT**) ενός σήματος x(n) ορίζεται ως ακολούθως:

$$X(e^{j\omega}) = \sum_{n=-\infty}^{+\infty} x(n)\, e^{-j\omega n}$$

- Ο μετασχηματισμός Fourier διακριτού χρόνου του σήματος x(n) υπάρχει αν ισχύει η σχέση:

$$\sum_{n=-\infty}^{+\infty} |x(n)| = S < \infty$$

Discrete Time Fourier Transform - DTFT

- Ο μετασχηματισμός Fourier διακριτού χρόνου είναι περιοδικός ως προς ω με περίοδο 2π

Ζευγάρια Μετασχηματισμών DTFT

σήμα διακριτού χρόνου $x(n)$	μετασχηματισμός Fourier διακριτού χρόνου (DTFT) $X(e^{j\omega})$
$\delta(n)$	1
$\delta(n-n_0)$	$e^{-j\omega n0}$
1	$2\pi\delta(\omega)$
$e^{j\omega 0n}$	$2\pi\delta(\omega-\omega_0)$
$a^n u(n), -1<a<1$	$1/(1-ae^{-j\omega})$
$\cos(n\omega_0)$	$\pi\delta(\omega+\omega_0)+\pi\delta(\omega-\omega_0)$

Ιδιότητες DTFT

ιδιότητα μετασχηματισμού Fourier διακριτού χρόνου (DTFT)	σήμα διακριτού χρόνου x(n)	μετασχηματισμός Fourier διακριτού χρόνου (DTFT) $X(e^{j\omega})$
γραμμικότητα	$c1\ x1(n) + c2\ x2(n)$	$c1\ X1(e^{j\omega}) + c2\ X2(e^{j\omega})$
μετατόπιση στο χρόνο	$x(n-n_0)$	$e^{-j\omega n0}\ X(e^{j\omega})$
αντιστροφή στο χρόνο	$x(-n)$	$X(e^{-j\omega})$
μετατόπιση στη συχνότητα	$e^{-j\omega n0}\ x(n)$	$X(e^{j(\omega-\omega o)})$
συνέλιξη στο χρόνο	$x1(n)*x2(n)$	$X1(e^{j\omega})\ X2(e^{j\omega})$

Απόκριση Συχνότητας

Ο μετασχηματισμός Fourier διακριτού χρόνου (DTFT) $H(e^{j\omega})$ της κρουστικής απόκρισης h(n) ονομάζεται **απόκριση συχνότητας**:

$$H(e^{j\omega}) = \sum_{n=-\infty}^{+\infty} h(n) e^{-j\omega n}$$

Ο μετασχηματισμός Fourier διακριτού χρόνου (DTFT) X(ejω) της εισόδου x(n) και
ο μετασχηματισμός Fourier διακριτού χρόνου (DTFT) Y(ejω) της εξόδου y(n) του φίλτρου συνδέονται με τη σχέση: $\mathbf{Y(e^{j\omega})=H(e^{j\omega})\,X(e^{j\omega})}$

Συστήματα συνδεδεμένα σε σειρά

- Αν ένα σύστημα $W(e^{j\omega})= H_1(e^{j\omega})\, X(e^{j\omega})$ συνδεθεί **σε σειρά** με ένα σύστημα
- $Y(e^{j\omega})= H_2(e^{j\omega})\, W(e^{j\omega})$ τότε το συνολικό σύστημα έχει είσοδο x(n), έξοδο y(n) και απόκριση συχνότητας

$$\mathbf{H(e^{j\omega})= H_1(e^{j\omega})\, H_2(e^{j\omega})}$$

όπου $Y(e^{j\omega})= H(e^{j\omega})\, X(e^{j\omega})$

Συστήματα συνδεδεμένα παράλληλα

- Αν ένα σύστημα $W(e^{j\omega})= H_1(e^{j\omega})\ X(e^{j\omega})$ συνδεθεί παράλληλα με ένα σύστημα $V(e^{j\omega})= H_2(e^{j\omega})\ X(e^{j\omega})$ προσθέτοντας τις εξόδους των φίλτρων, δηλαδή:

$$Y(e^{j\omega})= W(e^{j\omega}) + V(e^{j\omega})$$

- τότε το συνολικό σύστημα έχει είσοδο x(n), έξοδο y(n) και απόκριση συχνότητας

$$\mathbf{H(e^{j\omega})= H_1(e^{j\omega}) + H_2(e^{j\omega})}$$

όπου $Y(e^{j\omega})= H(e^{j\omega})\ X(e^{j\omega})$

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Τεχνολογικό Ίδρυμα Ηπείρου. Κωνσταντίνος Αγγέλης.
Ψηφιακή Επεξεργασία Σήματος.
Έκδοση: 1.0 Άρτα, 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
http://eclass.teiep.gr/courses/COMP102/

Σημείωμα Αδειοδότησης

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Κολοβού Ξανθή

Άρτα, 2015

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΣΠΑ 2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Διακριτός Μετασχηματισμός Fourier

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΣΠΑ 2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ